

Forholdet mellem jydskes Studes levende Vægt og Kjødvægt.

Et Foredrag, holdt i det kongelige Landhuusholdningselskabs Møde
den 30te Marts 1859, af Professor B. S. Jørgensen.

De Forsøg, hvis Resultater jeg her har den Ære at forelægge Selskabet, fremkaldtes ved et af de sædvanlige Indkjøb af Stude, som Marinen foretog sidste Efteraar til Redsaltning. Slagtningen skete paa Proviantgaarden, hvis Bestyrelse med særdeles Forekommenhed understøttede Sagen. Veiningerne og Maalingerne udførtes af den landoekonomiske Assistent ved Veterinair- og Landbohøjskolen, Hr. Landbrugscandidat Lacour, efter min Anviisning.

Det Viemed man ved Forsøgene søgte at naae, var ved Veining af et større Antal Stude før og efter Slagtning at komme til et Gjennemsnitsresultat med Hensyn til Forholdet af den levende Vægt til Kjød, Talg og Hud. Til den Ende undersøgtes af de 80 Stude, der i Efteraaret slagtedes paa Proviantgaarden, de 37 Stykker paa 4 forskjellige Dage i Slutningen af Octbr. og Begyndelsen af Novbr. Studene vare alle i god Stand og gave et meget godt Kjød, som maa blive udmærket Proviant til Søetatens Mandskab; de vare af den Art jydsk Stude, der sædvanlig slagtes i Kjøbenhavn og ikke saa store eller fede som de Stude, der ere bestemte til det engelske Marked, og vilde i Jylland betragtes som Middels-

stude. Endeel af dem vare græsfedede, nogle havde faaet Kartofler eller Roer i den sidste Tid og andre havde været paa Spølstalde.

Leverancen af Stude havde forskjellige Slagtere overtaget ved Licitationen. Slagtningen begyndte tidlig om Morgenens og varede hele Formiddagen, hvorefter da hele Kroppen hang den næste Dag over til Affjøling og blev først veiet den tredje Dag. Hud, Hoved og Talg veiedes den første Dag, Huden og Hovedet for hvert Dyr for sig, men Talgen ialmindelighed for alle de slagtede Dyr tilsammen, og kun undtagelsesviis for hvert enkelt, da det vilde have medført for stor Uleilighed for Slagterne at holde Talgen for det enkelte Dyr adskilt for sig; Talgmængden er derfor i Tabellen fordeelt paa hvert Dyr i Forhold til Rjødvægten. Før Kroppen veiedes, afskjæres Skanterne og Slagene, som veiedes for sig, da Marinen kun modtager det skjære Rjød til Redsaltning.

Umiddelbart før Slagtningen bleve Studene veiede paa en Decimalvægt med Bro, der var indrettet til dette Brug, og maalttes med et Maalebaand, idet Længden bestemtes fra det forreste Hjørne af Skulderbladet til Sædebeensknuden, og Brystomfanget paa den Maade, som angives ved Maalebaandets Anvendelse. Maalingen har dog ikke givet saadanne Resultater, at man deraf vil kunne bedømme, selv kun tilnærmelsesviis, Dyrenes levende eller Slagtevægt.

Resultatet af Veining og Maaling findes opført paa de medfølgende Tabeller I til IV.

For Sammenligningens Skyld foretoges tillige Veiningen med 1 Tyr, 1 Stud, 1 Ro og 2 Kvier hos Slagtermester Jakob Olsen paa Vesterbro, hvis Resultater findes opførte paa Tabel V.

Med Hensyn til de 37 Stude, der bleve veiede paa Proviantgaarden, udgjorde Gjennemsnitsvægten i levende Live . . . . . 51 Lpd. 6 Pd
Den største, en 6—7 Mars Stud, veiede. . 74 - 1 -
Den mindste, en 4—5 Mars Do., — . . 40 - 5 -

Rjodmængden, deri indbefattet Slag og Skanker, udgjorde i Gjennemsnit 25 Ppd. 14 Ppd. eller af den levende Vægt 50,4 pCt.
 Talmængden af den levende Vægt . . . . . 5,93 -
 Huden . . . . . 8,18 -

Dog var Forskjellen mellem de undersøgte Dyr temmelig betydelig, saaledes gav

en 10 Aars Stud af 725 Ppd. levende Vægt kun 326 Ppd.

Rjod eller . . . . . 46 pCt.

en 7 Aars Stud af 668 Ppd. levende Vægt 298 Ppd.

Rjod eller. . . . . 47 -

Derimod gav:

en 4 Aars Stud af 695 Ppd. levende Vægt 376 Ppd.

Rjod eller. . . . . 54 -

en 4 Aars Stud af 777 Ppd. levende Vægt 433 Ppd.

Rjod eller. . . . . 56 -

Saaledes at ved en levende Vægt af 50 Ppd. eller 800 Ppd. vilde den sidste have givet 5 Ppd. Rjod mere end den første.

Sammenligne vi de her erholdte Resultater med hvad man kjenner om fremmede Racer, da finde vi først, at de jydskke Stude, sammenlignede med det større engelske Dvæg, Sveitsjerqvæget og vort eget Marstqvæg, kun kan ansees som en lille Race. Den største Rjodmængde en jydsk Stud gav, var 34 Ppd. 8 Ppd. eller 552 Ppd., medens en 3 Aars Stud af den engelske korthornede Race ialmindelighed giver 750 Ppd. og ældre Stude endog indtil 2000 Ppd. Rjod; en 5 Aars Stud af Simmenthaler Racen i Sveits kan give indtil 2200 Ppd. Rjod.

Med Hensyn til Forholdet mellem den levende Vægt og Rjodvægten vil Dvæggets Bygning naturligviis gjøre Udslaget. Efter engelske Angivelser stiller Forholdet sig ved gode Racer saaledes, at af den levende Vægt giver:

Belnæret Dvæg . . . 52—55 pCt. Rjod og 4—5 pCt. Tælle

Fedt Dvæg . . . . 55—60 - - - 5—8 - -

Særdeles fedt Dvæg 60—65 - - - 6—12 - -

Ved Dvæg fra Sydtjydsland og Sveits angives Forholdet til den levende Vægt at være ved:

Belnæret Dvæg . . .	48—50 pCt.	Kjød og	5—6 pCt.	Tælle
Halvfedt Dvæg . . .	50—52	-	-	6—8
Meget fedt Dvæg . .	55	-	-	9—10

Bed een Stud, nemlig Nr. 8 ved Slagtingen paa Pro-
viantgaarden den 10de Novbr., undersøgtes Vægten af de
enkelte Dele, som gav følgende Resultat:

Levende Vægt . . . . . 54 Lpd. 9 Pbd.

Kjød:

Forsjerdingerne . . .	14 Lpd.	12 Pbd.	
Bagsjerdingerne . . .	10	12	-
Slagene	1	"	-
Skankerne	"	8	-
Dværken	"	2	-
			<hr/>
			27 Lpd. 2 Pbd.

Talg:

Nyreotalg	"	Lpd.	14 Pbd.
Nettet	"	-	12 -
Rodotalg	"	-	4 -
Skjævetalg	1	-	" -
Kalluntalg	"	-	6 -

			<hr/>	3	-	4	-
Tunge	"	-		6½	-		
Hjerteslag	1	-		2½	-		
Lever	"	-		13	-		
Tarme og Skjæve (renset)	2	-		"	-		
Kallun.	6	-		5	-		
Fødder	"	-		12½	-		
Hoved	1	-		7¼	-		
Hud	4	-		6	-		

Tilsammen . . . . . 47 Lpd. 10¾ Pbd.

Differencen, 6 Lpd. 14¼ Pbd., bestod af Blod (c. 2 Lpd.)

Tarmindhold oc.

Med Hensyn til Værdien af det levende Dyr efter Vægt stiller Forholdet sig efter de sidste Efteraar i Kjøbenhavn gjældende Priser saaledes:

25 Lpd. 8 Pd. Kjød à 13 K 4 β . . .	56 Rdl. 1 K 14 β
Slagene, 1 Lpd. à 1 K for Pundet . . .	2 - 4 - " -
Skankerne og Qværken, 10 Pd. à 6 β . . .	" - 3 - 12 -

Kjødet . . . 59 Rdl. 3 K 10 β

3 Lpd. 4 Pd. raa Talg giver omtrent 2 Lpd.

7 Pd. omsmeltet og reen Talg à 1 K

8 β for Pundet . . . . . 9 - 4 - 8 -

Hud, 4 Lpd. 6 Pd. à 13 K . . . . . 9 - 2 - 14 -

Tunge . . . . . 1 - " - " -

Hjerteslag . . . . . " - 1 - 8 -

Kallun. . . . . " - 4 - " -

Hoved . . . . . " - 3 - " -

Lever, Larme, Blære og Blod omtrent. . . " - 2 - 8 -

tilsammen . . . 81 Rdl. 4 K " β

Slagterens Fordeel, c. 8 pCt., afgaaer . 6 - 4 - " -

tilbage. . . . . 75 Rdl. " K " β

Studene havde saaledes efter levende Vægt en Værdi af 1 Rdl. 2 K 4 β for Lisepundet. Var den kjøbt paa Landet maatte imidlertid Omkostningerne ved Transport, Fodring, med mere, fradrages.

Tabel I. Slagningen paa Proviantgarden den 31te Oktober 1858.

Nummer	Art	Alber	Løb	Bygning	Længde	Bryffz- omfang	Levende Bægt	Slagteværkt											
								Kjøb	Slag	Sfanter	Salg	Skud							
1	Stub	Mar 6 à 7	Blaffet (hvid med (sort.)	Let	54"	79"	61	14	28	4	1	5	11	3	8	4	12	49	5,6
2	Stub	4 à 5	Midbel	Midbel	51"	70"	45	15	21	"	1	"	8	2	10	4	2	49	5,7
3	Stub	4 à 5	Meget let	Meget let	52"	70"	42	5	20	12	1	"	8	2	10	4	2	53	6,2
4	Stub	6 à 7	Sørthjelmet	Svær	60"	81"	74	1	32	4	1	8	12	4	"	5	9	47	5,4
5	Stub	4 à 5	Blaffjelmet	Let	59"	78"	59	12	27	12	1	5	11	3	8	5	"	50	6
6	Stub	4 à 5	Blaffet	Let	50"	70"	43	7	21	14	1	1	9	9	2	12	3	54	6,3
7	Stub	4 à 5	Sørthjelmet	Let	52"	73"	48	9	25	6	1	3	"	9	3	2	4	56	6,4
8	Stub	4 à 5	Sørthjelmet	Meget let	51"	72"	41	14	20	10	1	"	8	2	10	4	"	53	6,3
9	Stub	4 à 5	Sørthjelmet	Meget let	51"	71"	40	5	20	6	1	"	8	2	10	4	"	54	6,5
10	Stub	9 à 11	Sørthjelmet	Midbel	62"	81"	61	4	28	10	1	6	11	3	10	5	4	50	6

Tabel II. Slagningen paa Proviantgarden den 3die November 1858.

Nummer	Art	Alber	Løb	Bygning	Fodme	Længde	Bryffz- omfang	Levende Bægt	Slagteværkt										
									Kjøb	Slag	Sfanter	Salg	Skud						
1	Stub	Mar 4 à 5	Sørthjelmet	Midbel	Red	52"	67"	46	6	21	6	13	6	2	10	4	1	49	5,6
2	Stub	4 à 5	Blaffjelmet	Midbel	Red	52"	69"	47	6	21	8	13	"	6	2	10	4	48	5,5
3	Stub	4 à 5	Sørthjelmet	Midbel	Red	53"	68"	49	6	22	"	14	"	7	2	12	4	47	5,5
4	Stub	4 à 5	Sørthjelmet	Midbel	Red	52"	72"	48	5	23	4	14	"	7	2	14	3	52	5,6
5	Stub	4 à 5	Sørthjelmet	Midbel	Red	50"	70"	43	12	20	6	12	"	6	2	8	4	49	5,7
6	Stub	4 à 5	Sørthjelmet	Midbel	Meget let	51"	70"	46	9	22	6	14	"	6	2	10	3	51	5,9
7	Stub	4 à 5	Blaffrog	Midbel	Red	49"	68"	43	2	21	"	12	"	7	3	"	4	51	6
8	Stub	4 à 5	Blaffrog	Midbel	Red	54"	70"	48	"	23	10	14	"	7	3	"	4	52	6,2
9	Stub	9 à 10	Blaffrog	Svær	Velnæret	58"	75"	55	"	25	14	15	"	7	3	4	12	49	5,9
10	Stub	7 à 8	Blaffrog	Midbel	Næret	62"	76"	61	7	29	4	17	"	8	3	10	5	50	6

Tabel III. Slagtingen paa Proviantgaarden den 7de November 1858.

Nummer	Art	Alder	Løb	Bygning	Længde	Vryst- omfang	Levende Vægt		Slagte- Vægt	De 4 Kjerdingers For- hold til levende Vægt, udtrykt i pGt.		Forholdet mellem de 4 Kjerdingers + forholds- vise Slag og Skaffer mod levende Vægt, ud- trykt i pGt.
							Pb.	Pb.		Pb.	Pb.	
1	Stub	4 à 5	Sortbroget	Stærkbygget	59"	76"	55	5	26	4	48	51
2	Stub	7 à 8	Sortbroget	Stærkbygget	59"	79"	64	14	30	10	49	52
3	Stub	7 à 8	Hvidbroget	Stærkbygget	60"	78"	61	14	30	10	50	53
4	Stub	4 à 5	Hvidbroget	Middel	55"	67"	43	12	22	6	46	49
5	Stub	4 à 5	Sortbjælmet	Letbygget	51"	70"	43	12	21	14	50	53
6	Stub	4 à 5	Sortbjælmet	Middel	50"	67"	44	14	21	10	48	51
7	Stub	4 à 5	Sortbjælmet	Stærkbygget	51"	68"	46	2	21	10	47	50
8	Stub	4 à 5	Sortgrinet	Letbygget	52"	68"	45	"	21	6	48	51

Tabel IV. Slagtingen paa Proviantgaarden den 10de November 1858.

Nummer	Art	Alder	Løb	Bygning	Fedme	Længde	Vryst- omfang	Levende Vægt		Slagtevægt.						Skaffer + Kjøb + til levende Vægt, udtrykt i pGt.	Kjøb + til levende Vægt, udtrykt i pGt.				
								Pb.	Pb.	Kjøb	Slag	Skaffer	Salg	Stub	Spøed						
1	Stub	5 à 6	Blaffet	Middel	Fed	57"	75"	60	3	28	2	1	9	3	10	"	3	49	6		
2	Stub	7 à 8	Sortgrinet	Let	Velhæret	55"	72"	52	6	24	6	"	8	3	2	"	1	3	50	6	
3	Stub	4 à 5	Sortbroget	Middel	Velhæret	51"	66"	43	10	20	4	"	7	2	10	"	1	3	49	6	
4	Stub	5 à 6	Høb	Middel	Fed	58"	74"	58	7	29	12	1	4	10	3	12	"	7	54	6.4	
5	Stub	5 à 6	Blaffet	Middel	Mæget fed	57"	77"	63	5	29	4	1	3	10	3	12	5	1	7	49	6
6	Stub	9 à 11	Blaffet	Middel	Hæret	56"	68"	45	5	20	6	"	7	2	10	"	1	3	46	5.8	
7	Stub	7 à 8	Hvid	Middel	Stub fed	50"	64"	41	12	18	10	"	6	2	6	"	1	3	47	5.7	
8	Stub	7 à 8	Sort	Middel	Fed	54"	72"	54	9	25	8	1	"	8	3	4	"	7	50	6	
9	Stub	7 à 8	Sortgrinet	Stærkt	Velhæret	60"	77"	65	"	28	6	1	"	9	3	10	"	1	48	5.8	

Label V. Slagtningerne paa Vesterbro i November og December Maaned 1858.

Art	Løb	Bygning	Fødne	Længde	Dyrs- omfang	Levende Vægt		Kjøbets Vægt		Salgens Vægt		Hvædetes Vægt		Forholdet mellem levende Vægt og Kjøbvægt i pGt.		Forholdet mellem Salgens Vægt og levende Vægt i pGt.	
						p. b.	p. b.	p. b.	p. b.	p. b.	p. b.	p. b.	p. b.	p. Gt.	p. Gt.		
Lyr Stud	Den 25de Blaffet Rød	November: Kerbygget Middelbygget	Fød Fød	52" 58"	69" 72"	42	8	4	2	2	3	11	1	52	5		
						53	12	"	3	9	4	2	1	52	6,6		
Kvie	Den 30te Sort	November: Kerbygget	Beltnæret	49"	61"	36	14	17	4	3	2	6	"	47	6,1		
						40	3	19	"	2	10	3	10	1	47	6,5	
Ko	Den 3die Blaffroget	December: Kerbygget	Beltnæret	51"	66"	53	7	27	"	3	11	3	12	51	6,9		
						53	7	27	"	3	11	3	12	1	51	6,9	